

Allmän miljö- och naturvård

20

UTGIFTSOMRÅDE 20

Förslag till statsbudget för år 1997

Allmän miljö- och naturvård

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Inledning	7
3	Miljövård	11
3.1	Allmänt	11
3.2	Programmet för omställning till hållbar utveckling	12
3.3	Övrig statlig verksamhet	13
3.4	Resultatinformation	13
3.5	Resultatinformation om länsstyrelsernas arbete inom miljöområdet	13
3.6	Anslag	14
A 1.	Statens naturvårdsverk	14
A 2.	Miljöövervakning m.m.	16
A 3.	Bidrag till kalkningsverksamhet för sjöar och vattendrag	17
A 4.	Investeringar inom miljöområdet	17
A 5.	Miljö- och kretsloppsforskning	18
A 6.	Sanering och återställning av miljöskadade områden	19
A 7.	Koncessionsnämnden för miljöskydd	20
A 8.	Kemikalieinspektionen	20
A 9.	Visst internationellt miljösamarbete	21
A10.	Stockholms internationella miljöinstitut	22
4	Strålskydd, kärnsäkerhet m.m.	23
4.1	Allmänt	23
4.2	Övrig statlig verksamhet	24
4.3	Anslag	24
B 1.	Statens strålskyddsinstitut	24
B 2.	Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	25
B 3.	Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	25
B 4.	Visst internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.	27

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under år 1997 ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i värdefulla naturområden som innebär åtaganden om högst 60 000 000 kr för budgetåret 1998,
2. för budgetåret 1997 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt följande uppställning:

Anslag	Anslagstyp	ANSLAGSBELOPP (tusental kr)
A 1. Statens naturvårdsverk	ramanslag	355 827
A 2. Miljöövervakning m.m.	ramanslag	93 952
A 3. Bidrag till kalkningsverksamhet för sjöar och vattendrag	ramanslag	130 000
A 4. Investeringar inom miljöområdet	ramanslag	217 992
A 5. Miljö- och kretslopps forskning	ramanslag	135 492
A 6. Sanering och återställning av miljöskadade områden	reservationsanslag	19 400
A 7. Koncessionsnämnden för miljöskydd	ramanslag	18 675
A 8. Kemikalieinspektionen	ramanslag	82 570
A 9. Visst internationellt miljösamarbete	ramanslag	41 562
A 10. Stockholms internationella miljöinstitut	obetecknat anslag	12 000
B 1. Statens strålskyddsinstitut	ramanslag	73 683
B 2. Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	ramanslag	63 188
B 3. Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	ramanslag	58 778
B 4. Visst internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.	ramanslag	26 752
Summa för utgiftsområdet		1 329 871

2. Inledning

Utgiftsområdet omfattar frågor rörande biologisk mångfald och naturvård, vatten- och luftvård, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljöforskning, avfallsforskning, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljö-samarbete. Utgiftsområdet omfattar vidare utgifter för Naturvårdsverket, Koncessionsnämnden för miljöskydd, Kemikalie-inspektionen, Statens strålskydds-institut och Statens kärnkraftinspektion. Det innebär att samtliga utgifter över statsbudgeten inom Miljödepartementets ansvarsområde ingår i utgiftsområdet utom de utgifter som avser departementets egna förvaltningskostnader och utredningsverksamhet. Miljödepartementet samordnar regeringens miljöpolitik.

Övergripande mål och prioriterade områden

Målet med miljöpolitiken är att skydda människors hälsa, bevara den biologiska mångfalden, främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser samt skydda natur- och kulturlandskap. Hotet mot miljön är ett hot mot livet självt. Regeringens ambition är att Sverige skall vara en pådrivande kraft och ett föregångsland i strävan att skapa ett hållbart samhälle. De ekologiska kraven kan leda till nästa stora språng i tillväxten. Det krävs aktiva medborgare, men också en tydlig politik, för att främja ett ökat kretsloppstänkande.

Regeringen har som ambition att Sverige skall bli ledande i Europa med att systematiskt bygga ett ekologiskt hållbart samhälle. För att välfärd och hållbarhet skall kunna förenas krävs djupgående förändringar av vårt sätt att hushålla med naturresurserna och omfattande minskningar av vår belastning på miljön. Det ställer samhället och politiken inför stora och svåra uppgifter. Men det är endast genom att beslutsamt ta itu med dessa som förhoppningarna om att de ekologiska kraven skall leda till ett språng i tillväxten och ökad sysselsättning kan infrias.

En effektiv politik för ekologisk hållbarhet måste omfatta såväl området Allmän miljö- och naturvård som området Energi (21). Även andra områden måste bidra aktivt till förändringarna. Främst gäller det Samhälls-

planering, bostadsförsörjning och byggande (18), Regional utjämning och utveckling (19), Kommunikationer (22), Jord- och skogsbruk (23) och Näringsliv (24). Regeringen avser att i annat sammanhang återkomma till hur erforderlig samordning kring uppgiften att göra Sverige ekologiskt hållbart skall åstadkommas.

Prioriterade områden i regeringens miljöarbete är ett grönare näringsliv (inkl. kretslopp/avfall, kemikalier och trafik), Östersjön/Östeuropa, biologisk mångfald och miljöpolitiska styrmedel. Frågorna skall drivas aktivt såväl nationellt som inom EU och andra internationella fora. Insatserna för ett mer miljöanpassat näringsliv bör fortsätta. Företagens miljöanpassning kan bidra till ökad tillväxt och sysselsättning. En viktig uppgift är vidare att driva på miljöarbetet inom olika samhällssektorer. Sektorsansvaret för miljöfrågorna måste öka.

Det miljöpolitiska arbetet

Regeringen redovisar det miljöpolitiska arbetet årligen för riksdagen. I skrivelsen (skr. 1995/96:120) Vår miljö - Miljöarbetet under året redovisades tillståndet i miljö- och det miljöpolitiska arbetet under år 1995. En motsvarande redovisning avseende år 1996 planeras att lämnas till riksdagen i slutet av december 1996. I skrivelsen (skr. 1996/97:2) Sveriges internationella samarbete för hållbar utveckling har regeringen nyligen redovisat sin syn på hur det internationella miljöarbetet bör utvecklas. Där redovisas bl.a. att i det fortsatta internationella samarbetet för hållbar utveckling bör Sverige verka för ett stärkt konventionsarbete, hållbara konsumtions- och produktionsmönster, miljöanpassade transportsystem samt att miljöaspekter integreras i handels-, säkerhets- och biståndspolitik. Samarbetet för att utveckla metoder och handlingsprogram för att främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser genom bl.a. ett hållbart nyttjande av naturresurser, inkl. jord- och skogsbruk, marina resurser och färskvattenresurser, hållbar markanvändning och bebyggelse samt hållbar hantering av kemikalier är också av hög prioritet.

Vad gäller inriktning och genomförande av det svens-

ka miljöarbetet i EU har regeringen tidigare (skr. 1994/95:167) redovisat bl.a. att följande sakområden skall prioriteras, nämligen

- kampen mot förorening och klimatförändringar,
- arbetet för kretsloppsanpassning,
- bevarande av biologiska mångfald, samt
- en höjd ambitionsnivå när det gäller kemikaliekontroll och minskad användning av bekämpningsmedel.

Sverige verkar också för att miljöfrågorna får genomslag i EU:s regeringskonferens, i reformeringen av jordbrukspolitiken och inför EU:s utvidgning.

För att driva på den tekniska utvecklingen samt skapa sysselsättning främst genom kretsloppsanpassning av byggnader och teknisk infrastruktur har regeringen i den s.k. sysselsättningspropositionen föreslagit ett program som omfattar åtgärder med sysselsättningskapande, teknikutvecklande och miljöförbättrande effekter bl.a. inom avfallsområdet, va-området och inom byggsektorn (prop. 1995/96:222, bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307). Förslaget har nyligen notifierats till EU. I det följande avsnittet om miljövärd redovisar regeringen hur verksamheten avses administreras m.m.

Regeringen avser att våren 1997 till riksdagen lämna förslag om en miljöbalk med ikraftträdande den 1 januari 1998. Förslaget syftar till en samordnad och skärpt miljölagstiftning och kan leda till ändringar i miljövärdens organisation. Regeringen avser också att förelägga riksdagen en samlad miljöproposition våren 1998 med förslag till bl.a. nya och omarbetade miljö-mål.

Det statsfinansiella läget kräver omfattande besparingar även inom miljöområdet. Genom omprioriteringar i befintlig verksamhet utöver vad som krävs för besparingar i enlighet med regeringens vårproposition (prop. 1995/96:150) räknar regeringen med att vissa nya satsningar inom miljöområdet skall vara möjliga. Härigenom möjliggörs en förstärkning vad gäller åtgärder för biologisk mångfald liksom en satsning för att under år 1997 bygga upp ett informationsnätverk via Internet som stöd i miljöarbetet hos myndigheter, kommuner och företag. Vidare beräknas resurser för bidrag till skoterleder m.m. i enlighet med vad som förordats i propositionen om en hållbar utveckling i landets fjällområden (prop. 1995/96:226).

Utgiftsutvecklingen för år 1996

Riksdagen har beslutat om besparingar inom utgiftsområdet för år 1996 om sammanlagt 232 miljoner kronor. De totala beräknade utgifterna på statsbudgeten för utgiftsområdet uppgår år 1996 till ca 1,4 miljarder kronor varav ca 1,2 miljarder kronor för miljövärd och 0,2 miljarder kronor för strålskydd och kärnsäkerhet.

Utgiftsutvecklingen för åren 1997 - 1999

Förslagen för år 1997 innebär att ytterligare 20 miljoner kronor sparas. Dessutom föreslås omprioriteringar för att finansiera förstärkningar vad gäller aktionsplanen för biologisk mångfald, bidrag till skoterleder och införande av ett miljöinformationsnätverk. För år 1998 planeras besparingar om ytterligare 177 miljoner kronor. Vidare bortfaller fr.o.m. år 1999 resterande medel från energiskatteöverenskommelsen, 58 miljoner kronor.

Regeringens förslag för år 1997 innebär 1 107,5 miljoner kronor för verksamhetsområdet Miljövärd och 222,4 miljoner kronor för verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m., dvs. sammanlagt 1 329,9 miljoner för utgiftsområde 20. Allmän miljö- och naturvärd.

En särskild utredare (M 1996:04) har nyligen tillkallats med uppgift att se över dagens miljöövervakningsverksamhet och utarbeta förslag om miljöövervakningens fortsatta inriktning, omfattning, struktur och finansiering. Utredaren skall vidare analysera förutsättningarna för ett ökat sektorsansvar för miljöövervakning. Kalkningsutredningen har i enlighet med de tilläggsdirektiv regeringen meddelade under våren 1996 redovisat förslag till hur kalkningsverksamheten skulle kunna bedrivas på en väsentligt lägre nivå än dagens. Regeringens ambition är att huvuddelen av besparingen vad gäller miljöforskningen skall kompenseras med medel från Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA). Regeringen har vidare gett Naturvårdsverket i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder för år 1998 och 1999 inom verkets ansvarsområde. Med bl.a. detta underlag avser regeringen att återkomma i budgetpropositionen för år 1998 med konkreta förslag till besparingar för detta budgetår.

I förhållande till vad som redovisats i regeringens vårproposition har till utgiftsområdet ca 7 miljoner kronor förts över från utgiftsområde 16 för lokalkostnads-täckning vid universitet och högskolor. Vidare har utgiftsområdet ökat nominellt med 25 miljoner kronor avseende uppskattade medel från EU-fonden LIFE samtidigt som motsvarande belopp beräknats under inkomsttitel 6911. Från utgiftsområdet har härutöver gjorts en överföring med 2 miljoner kronor till utgiftsområde 1.

Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområde 20 framgår av följande sammanställning

MKR	UTGIFT	ANVISAT ¹⁾	UTGIFTSPROGNOS	DÄRAV	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1994/95	1995/96	1995/96	1996	1997	1998	1999
Miljövård	1 511	1 654	1 710	1 124	1 108	954	916
Strålskydd, kärnsäkerhet m.m.	237	317	357	247	222	220	223
Totalt för utgiftsområde 20	1 748	1 971	2 067	1 371	1 330	1 174	1 139

¹⁾ Exkl. anvisat på tilläggsbudget

3. Miljövard

3.1 ALLMÄNT

För år 1997 föreslås att verksamhetsområdet Miljövard minskas motsvarande en besparing med 11 miljoner kronor. Härutöver beräknas genom omprioriteringar eller ytterligare besparingar utrymme för en satsning på åtgärder för biologisk mångfald, ett informationsnätverk via Internet som stöd i miljöarbetet hos myndigheter m.fl. samt för bidrag till skoterleder för att bl.a. minska bullerstörningar motsvarande sammanlagt omkring 28 miljoner kronor.

I regeringens skrivelse Vår miljö - Miljöarbetet under året (skr. 1995/96:120) redovisas tillståndet i miljön och det miljöpolitiska arbetet under år 1995. En motsvarande redovisning kommer att lämnas till riksdagen i december.

Under hösten 1995 och våren 1996 gjordes en översyn av Sveriges miljöarbete av OECD. Resultaten och OECD:s rekommendationer presenteras i rapportserien OECD Environmental Performance Reviews under hösten 1996.

Skyddet av den biologiska mångfalden är en prioriterad del av miljöpolitiken. Häri ingår bevarande av naturens variationsrikedom och att åstadkomma en långsiktigt god hushållning av naturresurserna. Utrymme för att genomföra ett aktionsprogram för biologisk mångfald bör skapas genom omprioriteringar av befintliga resurser. Regeringen planerar att under budgetåret 1997 återkomma till riksdagen vad gäller de övriga förslag som Naturvårdsverket presenterat i rapporten 4463 Aktionsplan för biologisk mångfald samt till de förslag Statens jordbruksverk, Fiskeriverket, Skogsstyrelsen och Boverket lagt fram i sina aktionsplaner.

I propositionen 1995/96:226 om hållbar utveckling i landets fjällområden förordas bl.a. att bidrag till anläggande av skoterleder och andra anläggningar för skotertrafiken samt för informationsinsatser bör kunna lämnas. Regeringen föreslår nu att sammanlagt 30 miljoner kronor genom omprioriteringar och besparingar i befintlig verksamhet avsätts under en treårsperiod för sådana bidrag.

En väl fungerande informationsförsörjning med avancerat datorstöd är en förutsättning för genomförande av miljöpolitiken som bygger på decentralisering och sektorsansvar. Regeringen beräknar därför medel för att under år 1997 skapa ett informationsnätverk via Internet för stöd i miljöarbetet hos kommuner, myndigheter, företag och organisationer med utgångspunkt i ett förslag från Miljövårdsberedningen.

Regeringen har under våren 1996 beslutat att tillkalla en kommitté (M 1996:02) för översyn av kemikaliepolitiken mot bakgrund av bl.a. Sveriges medlemskap i EU och en eventuellt förändrad riskbild avseende användningen av kemiska ämnen. Kommittén skall bl.a. utvärdera resultatet av de senaste tio årens arbete med att minska riskerna för hälsa och miljö med kemiska ämnen och lämna förslag till hur kemikaliepolitikens mål bör formuleras. Kommittén skall också föreslå bl.a. åtgärder inom området hormonellt verkande ämnen, hur samarbetet mellan staten och näringslivet kan vidareutvecklas, hur Sverige bör prioritera det globala internationella arbetet och vilka styrmedel som kan behövas inom kemikalieområdet. Kommittén skall redovisa sitt arbete senast den 30 juni 1997.

För att skapa bättre förutsättningar för bl.a. bankerna att bedöma företag från miljösynpunkt vid såväl kreditprövning som kapitalplacering har regeringen tillkallat en särskild utredare (M 1996:01). Utredaren skall bl.a. klarlägga förutsättningarna för ett system för sammanställning och analys av miljöinformation om företag, mot bakgrund av finansiella aktörers växande behov av att bedöma och jämföra företag ur miljösynvinkel. Vidare skall utredaren ge förslag till hur ett sådant system kan utformas och i vilken utsträckning ett statligt engagemang är önskvärt. Resultatet av utredarens arbete skall redovisas före utgången av december 1996.

Regeringen avser att under år 1997 till riksdagen redovisa en samlad bedömning av aktuella åtgärder för att förstärka miljöarbetet i näringslivet. Bl.a. bankernas miljöarbete kommer att belysas liksom arbetet med miljöledningssystem, miljörevision, omprövning av industrianläggningarnas tillstånd m.m.

För att minska utsläppen av kväve till haven har regeringen nyligen beslutat att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utarbeta ett administrativt system

för avrinningsområdesvis hantering av vattenanknutna miljö- och resursfrågor (M 1996:03). Konkreta administrativa organisationsmodeller skall presenteras. Miljösamverkan mellan jordbrukare för att på ett kostnadseffektivt sätt minska miljöpåverkan från jordbruket på vattendragen och den sammanhängande kustzonen skall prövas. Detta gäller särskilt med avseende på närsaltutsläpp. Möjligheterna att påbörja försöksverksamhet med syfte att skaffa erfarenheter av nya administrativa system för tillämpning av miljö kvalitetsnormer och miljösamverkan skall undersökas. Utredningsuppdraget skall redovisas senast den 1 juni 1997.

Det långsiktiga målet med det svenska kalkningsprogrammet skall vara det nationella intresset av att bevara den biologiska mångfalden och att bibehålla förutsättningarna för utnyttjande av naturresurserna i sjöar och vattendrag. Innan slutlig ställning tas till vad som kan anses vara en lämplig nivå för ett sådant åtagande avser regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en nationell plan för fortsatta statliga kalkningsinsatser. Naturvårdsverkets förslag om en sådan plan och verkets redovisning av regeringens uppdrag till verket att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde kommer sedan att ligga till grund för regeringens ställningstagande vad gäller den framtida kalkningsverksamheten.

Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket har överlämnat en delrapport till regeringen om avvecklingen av kvicksilver. Kemikalieinspektionen har också avlämnat en rapport med utvärdering av hur avvecklingen av amalgamanvändningen inom tandvården fortgår. Regeringen kommer under år 1997 ta ställning till förslagen.

Avfallsmängderna bör minska, liksom farligheten hos avfallet. Det avfall som genereras skall behandlas utifrån dess egenskaper. Detta är övergripande mål på avfallsområdet. Regeringen kommer under år 1997 att ta ställning till förslag om en bättre avfallshantering utifrån Naturvårdsverkets redovisade uppdrag att föreslå kvantitativa mål och åtgärder för en förbättrad avfallshantering.

Inom ramen för en kretsloppsanpassad samhällsutveckling har Kretsloppsdelegationen (M 1993:A) till regeringen kommit in med förslag till hur producentansvar skall utformas i byggsektorn och för elektriska och elektroniska produkter. Under år 1997 kommer regeringen att ta ställning till förslagen, samt till förslagen i betänkandet (SOU 1996:08) Batterierna en laddad fråga. Regeringen kommer under perioden också att ta ställning till att till EU-kommissionen notifiera ett förslag till svensk förordning om producentansvar för bilar.

Regeringen avser att upphäva den dispens som sedan år 1992 tillåtit behandling av kryddor med gasen etylenoxid. Som en följd av förbudet mot användning av etylenoxid förordar regeringen att behandling av kryddor med joniserande strålning tillåts (se utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk m.m.).

I mars 1995 tillkallades en nationell Agenda 21-kom-

mitté (dir. 1995:34) i syfte att medverka i arbetet med att utveckla, fördjupa och förankra Agenda 21 och för att medverka inför utarbetandet av Sveriges rapport till FN:s extra generalförsamling om hållbar utveckling år 1997. Kommittén har gett ut skrifter om s.k. goda exempel, lägesbeskrivning vad gäller arbetet i Sverige med Agenda 21, beskrivning av det lokala arbetet med Agenda 21 i andra länder samt ett underlag för svenskt miljömålsarbete. En stor Agenda 21-konferens förbereds tillsammans med bl.a. Kommunförbundet, Naturvårdsverket och Industriförbundet i november i år. Kommittén inleder nu under hösten också framtagandet av ett underlag till nationalrapport till FN.

Regeringen har tillsatt en utredning (M 1996:04) som har till uppgift att granska dagens miljöövervakning och utarbeta förslag till verksamhetens fortsatta inriktning, omfattning, struktur och finansiering. Utredningen skall redovisa sitt arbete i december 1996.

I regeringens forskningspolitiska proposition (1996/97:5) läggs förslag om miljöforskningens inriktning under kommande forskningsperiod.

Regeringen har uppdragit åt Naturvårdsverk att till den 1 december 1996 redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder för vardera budgetåren 1998 och 1999 inom verkets ansvarsområde.

Hösten 1996 kommer Vattendragsutredningen (M 1993:12) att redovisa förslag till skydd för ytterligare älvvar. Miljövårdsberedningen (Jo 1968:A) har i uppdrag att redovisa förslag till åtgärder för en hållbar utveckling i landets skärgårdsområden. Vidare remissbehandlas för närvarande betänkandet (SOU 1996:38) Nationalstadsparker. Regeringen kommer under år 1997 att överväga förslag till åtgärder med anledning av dessa utredningar.

Den 1 december 1996 kommer Alternativbränsleutredningen (M 1995:06) att redovisa förslag till kvalitetskrav på alternativa bränslen och hur dessa bör behandlas i förhållande till miljöklasssystemet. Regeringen kommer under år 1997 att överväga förslag till åtgärder. Arbetet kommer också att innefatta överväganden av det arbete som för närvarande pågår inom EU i fråga om fordonsbränslen.

3.2 PROGRAMMET FÖR OMSTÄLLNING TILL HÅLLBAR UTVECKLING

I samband med att riksdagen fattade beslut om regeringens proposition 1995/96:222 Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000, m.m. anvisade riksdagen 1 000 miljoner kronor för ett femårigt program med investeringsbidrag för omställning till hållbar utveckling (bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307). Programmet skall syfta till att skapa sysselsättning främst genom kretsloppsanpassning av byggnader och teknisk infrastruktur. Genom Jordbruksutskottets yttrande

(JoU8y) uppmärksammades att den instans som föreslagits hantera medlen, Delegationen för ekologisk omställning vid Naturvårdsverket, borde få en självständig ställning och tilldelas ett särskilt myndighetsanslag samt i övrigt få ställning som statlig förvaltningsmyndighet. I Finansutskottets betänkande 1995/96:FiU15 togs inte ställning till detta utan angavs att regeringen i budgetpropositionen för år 1997 skulle redovisa de frågor som Jordbruksutskottet tagit upp vad gäller organisatoriska former och medelsanvisning beträffande Delegationen för ekologisk omställning. Riksdagen har ställt sig bakom Finansutskottets förslag.

Regeringen lämnar mot denna bakgrund följande information om aktuell bedömning av beredningsgången för hanteringen av bidragsmedlen. Omställningen till hållbar utveckling måste planeras i ett längre tidsperspektiv. Vad den kommer att kräva av statligt stöd kan ännu inte överblickas. De nu beslutade bidragen kommer att utgå under en begränsad tid av fem år. Regeringen har därför funnit att inrättandet av en ny statlig förvaltningsmyndighet för närvarande ej kan motiveras. Verksamheten bör administreras av ett särskilt kansli med projektanställd personal inom en befintlig enhet på Miljödepartementet. En särskild fast beredningsgrupp inrättas för ändamålet med berörda departement. Delegationen för ekologisk omställning vid Naturvårdsverket ändras så att delegationen får ställning som ett rådgivande organ som lyder direkt under Miljödepartementet.

Delegationen kompletteras med byggnadsteknisk kompetens. Mot bakgrund av att länsstyrelser har erfarenhet av liknande anslag bör länsstyrelserna också delta i arbetet med bedömning av ansökningar och behandling av ärenden omfattande mindre belopp. Samarbete med Miljöteknikdelegationen bör eftersträvas.

Administrationen av investeringsbidragen liksom framtagande av underlag för bedömning av ansökningar, information etc. bör finansieras via fjortonde huvudtitelns reservationsanslag Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning för budgetåret 1995/96.

En förutsättning för den här föreslagna organisatoriska formen samt medelsanvisningen är EU:s godkännande av investeringsbidraget för omställning till hållbar utveckling. Programmet är notifierat till EU, varför kommissionens granskning och beslut för närvarande inväntas. Därefter avser regeringen besluta om regleringsbrev, administrativa och organisatoriska frågor enligt ovan samt övriga föreskrifter för det av riksdagen anvisade anslaget.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Miljövård framgår av följande sammanställning (miljoner kronor):

UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTS- PROGNOS	DÄRAV	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
1994/95	1995/96	1995/96	1996	1997	1998	1999
1 511	1 654	1 710	1 124	1 108	954	916

3.3 ÖVRIG STATLIG VERKSAMHET

Regeringen har enligt bilskrotninglagen (1975:343) fått riksdagens bemyndigande att meddela föreskrifter om skrotningens premien storlek och villkor i övrigt för utbetalning av premien. Riksskatteverket uppbär skrotningssavgiften och Vägverket administrerar och förvaltar Bilskrotningsskrotningen. Behållningen i fonden uppgick den 30 juni 1996 till 240 miljoner kronor.

Regeringen har enligt lagen om avgifter för miljöfarliga batterier (1990:1332) fått riksdagens bemyndigande att meddela de föreskrifter om avgifter som behövs för att täcka samhällets kostnader för att samla in och oskadliggöra batterier som är förbrukade eller inte längre används. Den s.k. Batterifonden förvaltas av Naturvårdsverket och uppgick den 30 juni 1996 till 58 miljoner kronor.

På naturvårdsfonden redovisas naturvårdsobjekt i statlig ägo. Det gäller bl.a. områden som avsatts som nationalparker och områden i övrigt som förvärvats med statliga medel för naturvårdsändamål. Naturvårdsfonden förvaltas av Naturvårdsverket. För närvarande redovisas en landareal om ca 800 000 hektar på naturvårdsfonden.

3.4 RESULTATINFORMATION

Verksamheten vid Naturvårdsverket, Koncessionsnämnden för miljöskydd och Kemikalieinspektionen har bedrivits med en sådan inriktning att de uppsatta målen har nåtts. Riksrevisionsverkets revisionsberättelser avseende dessa myndigheter innehåller inte några invändningar.

3.5 RESULTATINFORMATION OM LÄNSSTYRELSEARNAS ARBETE INOM MILJÖOMRÅDET

Länsstyrelsernas huvudsakliga uppgifter och ansvar inom sakområde naturvård och miljöskydd samtushållning med naturresurser är att

- vara pådrivande och samordnande så att de nationella miljömålen får genomslag i länet. Länsstyrelserna har en viktig uppgift när det gäller att samordna kommunernas miljöarbete och skall bl.a. stödja kommunernas arbete med lokala Agenda 21,
- bevara den biologiska mångfalden och skydda störningskänsliga ekosystem i länet,
- stärka landskapsvården inom jordbruket och verka för att de areella näringarna anpassas till de ekologiska förutsättningarna,

- arbeta med tillståndsprövning och tillsyn enligt gällande miljölagstiftning,
- i samarbete med Naturvårdsverket ansvara för samordningen av miljöövervakningen i länet
- utöva tillsyn över hushållningen med naturresurser i länet

Regeringens iakttagelser och bedömningar

De flesta länsstyrelser har utarbetat regionala miljöstrategier (STRAM). Det är dock stora skillnader i hur väl miljöstrategierna är förankrade i länen och i vilken utsträckning de har utvecklats mot ett åtgärdsinriktat handlingsprogram.

Som ett led i att bevara den biologiska mångfalden och att säkerställa särskilt värdefulla naturområden har alla länsstyrelser avsatt områden som naturreservat eller naturvårdsområde. En av de hittills högst prioriterade uppgifterna vad gäller arbetet med att bevara den biologiska mångfalden har varit att inventera och ta fram kunskap om olika arter och deras livsmiljöer samt att göra denna information tillgänglig. Detta har ofta skett genom att databaser för naturvård upprättats.

Länsstyrelsernas arbete för att anpassa de areella näringarna till de ekologiska förutsättningarna har fungerat särskilt väl vad gäller skogsbruket, till stor del beroende på ett bra samarbete med skogsvårdsstyrelserna.

Tillståndsprövningen av miljöfarlig verksamhet löper i allmänhet väl. Den genomsnittliga genomloppstiden har i många fall minskat. Tillsynen av miljöfarlig verksamhet har i hög utsträckning delegerats till kommunerna. I flera fall har tillsynen prioriterats ned till förmån för strategiarbete. Av Naturvårdsverkets rapport 4590, Myndigheternas arbete enligt miljöskyddslagen 1995, framgår att det fortfarande finns relativt många tillståndspliktiga verksamheter som saknar tillstånd. Jämfört med läget 1992 har dock antalet tillstånd ökat betydligt. I Miljöbalksutredningens betänkande (SOU 1996:103) som för närvarande remissbehandlas är såväl tillståndsprövningen som tillsynsfrågorna föremål för översyn. Även inom naturvårdsområdet har länsstyrelserna lyckats med att minska den genomsnittliga handläggningstiden för främst tillståndsärendena.

Sammanställningar av länsstyrelsernas planer för den regionala miljöövervakningen, de s.k. länsprogrammen, visar på höga ambitioner från länsstyrelserna vad gäller miljöövervakningen samt genomgående en koppling till resp. läns miljöstrategi (STRAM). Kraven på länsstyrelserna avseende miljöövervakningen har ökat bl.a. på grund av en decentraliserad miljöpolitik. Miljöövervakningen bör i framtiden ha en inriktning och omfattning som gör det möjligt att formulera nya mätbara miljömål för prioriterade regionala miljöhot. Här bör övervakning av området biologisk mångfald ha hög prioritet.

En mer långsiktig planering av prioriteringar och

uppföljning av arbetet med att bevara den biologiska mångfalden bör tas fram.

Ett omfattande arbete har påbörjats med att ta fram områden som skall ingå i ett sammanhängande europeiskt nätverk av skyddade områden - Natura 2000. Länsstyrelserna har under kort tid utfört ett gott arbete med detta. Det fortsatta arbetet bör ges hög prioritet. Regeringen har i ett uppdrag den 18 april 1996 till Naturvårdsverket om det fortsatta arbetet med Natura 2000 preciserat bl.a. länsstyrelsernas roll i detta.

Länsstyrelserna sköter de omfattande arbetsuppgifterna inom miljöskyddsområdet väl. Det är viktigt att länsstyrelserna fortsätter genomföra strategiarbetet liksom de inom STRAM-arbetet framtagna åtgärdsprogrammen. Regeringen vill även framhålla länsstyrelsernas viktiga samordningsroll i förhållande till kommunernas miljöarbete.

3.6 ANSLAG

A 1. Statens naturvårdsverk

1994/95	Utgift	413 055 ¹⁾	Anslagssparande	112 146
1995/96	Anslag	564 685	Utgiftsprognos	661 833
			därav 1996	463 690
1997	Förslag	355 827		
1998	Beräknat	347 676		
1999	Beräknat	333 572		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

De övergripande målen för miljöpolitiken är att skydda människors hälsa, bevara den biologiska mångfalden, främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser samt skydda natur- och kulturlandskap.

Naturvårdsverkets övergripande mål är att vara samlande och pådrivande i miljövårdsarbetet samt ansvara för uppföljning och utvärdering, såväl nationellt som internationellt. Verkets arbete skall syfta till att säkerställa en god miljö och biologisk mångfald. Verket skall vidare

- arbeta för att få till stånd ett miljöanpassat och kretsloppsinriktat samhälle
- vara pådrivande i förhållande till sektorsmyndigheter samt regionala och lokala myndigheter genom att arbeta med mål, vägledning, samordning och uppföljning och utvärdering som rör miljöarbetet,
- bidra med underlag till svenska ställningstaganden i det internationella miljöarbetet och medverka med expertkunskap inom miljöområdet,
- följa upp och beskriva miljötillståndet, bedöma hotbilder samt utifrån en vetenskaplig grund ta fram åtgärdsförslag,

- genom bidrag och ersättningar åstadkomma största möjliga miljövårdsutbyte,
- genom köp och intrångsersättningar säkerställa natur av högsta värde för naturvård.

Anslaget belastas i första hand av verkets förvaltningskostnader samt kostnader för vård och förvaltning av markinvesteringar.

Regeringens överväganden

Övergripande mål

För den kommande planeringsperioden bör befintliga övergripande mål ligga fast.

Resurser 1997

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

- A 1. Statens naturvårdsverk, ramanslag
355 827 000 kr
- A 2. Miljöövervakning m.m., ramanslag
93 952 000 kr
- A 3. Bidrag till kalkningsverksamhet för sjöar och vattendrag, ramanslag 130 000 000 kr
- A 4. Investeringar inom miljöområdet, ramanslag
217 992 000 kr
- A 5. Miljö- och kretsloppsforskning, ramanslag
135 492 000 kr
- A 6. Sanering och återställning av miljöskadade områden, reservationsanslag 19 400 000 kr

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med avslutande näringar

- D 2. Ersättningar för viltskador m.m., ramanslag
12 500 000 kr

Övrigt

Regeringen bör bemyndigas att under budgetåret 1997 ikläda staten ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i värdefulla naturområden som innebär åtaganden om högst 60 000 000 kronor för budgetåret 1998.

För en policymyndighet som Naturvårdsverket är det svårt att utifrån verksamhetsmål i form av miljöhot dra slutsatser om måluppfyllelse. För att förenkla samt förbättra styrningen och uppföljningsmöjligheten av verket pågår ett arbete där Naturvårdsverket i samarbete med Miljödepartementet och Finansdepartementet utvecklar funktionsindelade verksamhetsmål, nära knutna till verkets arbetsområden. Utifrån prestationsmått knutna till dessa verksamhetsmål kommer verkets arbete att bli lättare att följa upp. Mål- och resultatdialo-

gen är ett annat viktigt hjälpmedel för regeringens styr- och uppföljningsmöjlighet som har strukturerats och utvecklats.

Naturvårdsverkets arbete genomgår snabba tyngdpunktsförskjutningar, bl.a. har EU-medlemskapet inneburit kraftigt ökade insatser. Ett annat område där verket har en viktig roll är miljöanpassningen av de olika samhällssektorerna där särskilt prioriterade områden är transporter, energi, jord- och skogsbruk (biologisk mångfald) samt industri, handel och hushåll (produktions- och konsumtionsfrågor inkl. avfall).

Under budgetåret 1995/96 beräknas anslagssparandet från tidigare år att tas i anspråk.

RRV:s revisionsberättelse för Naturvårdsverket innehåller inte några invändningar.

Skyddet av den biologiska mångfalden hör till de prioriterade uppgifterna inom miljöpolitiken. Ett aktionsprogram för biologisk mångfald bör genomföras. Finansiering av ett sådant aktionsprogram kräver att befintliga resurser omprioriteras. Som tidigare framhållits avser regeringen att återkomma till riksdagen angående förslagen i Naturvårdsverkets aktionsplan för biologisk mångfald.

Regeringen har i propositionen 1995/96:226 Hållbar utveckling i landets fjällområden framhållit att det är angeläget att kanalisera skotertrafiken för att minska bullerstörningar och konflikter med andra intressen, t.ex. friluftsliv. Regeringen har därför förordat att bidrag skall kunna lämnas till anläggande av skoterleder och andra anläggningar för skotertrafik samt för informationsinsatser. Regeringen avser att lämna ett uppdrag till berörda länsstyrelser om att från kommunerna begära in underlag för prioritering av de medel som föreslås tillföras resp. län för att anlägga skoterleder m.m. Bidrag bör kunna lämnas med högst 50 % av kostnaderna. Anslaget bör genom en omfördelning inom utgiftsområdet utökas med 10 miljoner kronor för att finansiera bidrag till skoterleder, vilket bör ses i samband med inrättandet av nya regleringsområden för skoterleder. Under en treårsperiod räknar regeringen med att sammanlagt 30 miljoner kronor bör avsättas för detta ändamål.

Miljövårdsberedningen har i betänkandet (SOU 1996:92) IT i miljöarbete föreslagit att ett informationsnätverk byggs upp via Internet för stöd i miljöarbetet hos myndigheter, kommuner och företag, det s.k. miljönätet. Naturvårdsverket bör medverka till att miljönätet byggs upp och kommer i drift under år 1997. Regeringen beräknar att 7 miljoner kronor skall kunna användas under år 1997 genom omprioriteringar inom anslagets ram för detta ändamål.

Regeringen beräknar under detta anslag medel för verkets deltagande i vissa internationella förhandlingsmöten m.m. som för närvarande anvisas under anslaget för internationellt samarbete inom miljöområdet.

Vidare beräknar regeringen medel för de förvaltningskostnader som hittills beräknats under anslagen till miljöövervakning m.m., investeringar inom miljöområdet, miljöforskning, avfallsforskning samt sanering och åter-

ställning av miljöskadade områden för år 1997 under Naturvårdsverkets ramanslag.

I enlighet med Naturvårdsverkets förenklade anslagsframställning bör medel för miljöövervakningen som innevarande budgetår anvisats under detta anslag beräknas under ett nytt ramanslag, Miljöövervakning m.m. (A2).

Regeringen beräknar ramanslaget för år 1997 till 355 827 000 kronor. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. I avvaktan på detta underlag gör regeringen nu endast en procentuell fördelning av besparingarna för de anslag verket svarar för utom för anslaget till forskning. Anslaget till Statens naturvårdsverk beräknas därför preliminärt till 347 676 000 kronor för år 1998 och 333 572 000 kronor för år 1999.

A 2. Miljöövervakning m.m.

1994/95	Utgift ¹⁾	85 312 ²⁾	Reservation	156 729
1995/96	Anslag	81 653 ³⁾	Utgiftsprognos	114 215
			därav 1996	68 962
1997	Förslag	93 952		
1998	Beräknat	91 653		
1999	Beräknat	87 675		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

²⁾ Anslaget Bidrag till miljöarbete

³⁾ Varav 5 000 på tilläggsbudget

Under detta anslag anvisas medel för miljöövervakningsverksamheten som innevarande budgetår anvisats under anslaget A 1. Statens naturvårdsverk, samt medel för bidrag till miljöåtgärder som bedrivs av andra myndigheter och organisationer som innevarande budgetår anvisas under reservationsanslaget A 2. Bidrag till miljöarbete. Detta gäller bl.a. medel till länsstyrelserna för regional miljöövervakning, stöd till olika internationella miljöövervakningsprojekt och bidrag till vissa ideella organisationer för miljövarsarbete samt för bilavgasundersökningar.

Miljöövervakningsverksamheten har som mål att beskriva tillståndet i miljön så att brister skall kunna åtgärdas, risker undvikas och samhället utvecklas i en hållbar riktning. Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för miljöövervakningen i Sverige. Inom verket finns en miljöövervakningsnämnd som fattar beslut om den nationella miljöövervakningens inriktning samt fördelar medel till nationell och regional miljöövervakning. Den regionala verksamheten specificeras i avtal med resp. länsstyrelse.

Bidragen till de ideella organisationerna har helt eller delvis finansierats flera projekt, både med nationell och internationell anknytning.

Regeringens överväganden

Miljöövervakningsverksamheten har ökat under senare år. Detta beror främst på ökade krav från staten om bättre kunskaper om miljösituationen och trender i utvecklingen. Andra orsaker är krav från olika verksamhetsutövare på underlag för miljökonsekvensbeskrivningar samt en kraftigt utökad internationell rapportering som en följd av ratificering av fler internationella konventioner och av medlemskapet i EU. Miljöövervakningsverksamheten är en mycket långsiktig verksamhet som kräver stabil finansiering. Verksamheten är kunskapsintensiv, det tar tid och kostar pengar att bygga upp den kompetens som krävs för att driva och utvärdera ett övervakningsprojekt. Verksamheten har under budgetåret 1995/96 delvis finansierats med reserverade medel från tidigare beslut samt med tillfälliga medel från ingående reservationer. Regeringen har tillsatt en utredning (dir.1996:62) som har till uppgift att granska dagens miljöövervakning och utarbeta förslag till verksamhetens fortsatta inriktning, omfattning, struktur och finansiering. I avvaktan på utredningens förslag, som skall redovisas den 1 januari 1997, förordar regeringen att medlen till miljöövervakningen för budgetåret 1997 bör beräknas med oförändrat belopp, dvs. 66 086 000 kronor. Regeringen avser återkomma i budgetpropositionen för år 1998 med förslag om inriktning och resurser för kommande år.

Regeringen beräknar ca 7 miljoner kronor för stöd till kommuner och ideella organisationer i arbetet med lokala Agenda 21 för år 1997. Tyngdpunkten bör ligga i projekt som berör trafik, energi, naturvård och kemikalier.

Medel för förvaltningskostnader som innevarande budgetår beräknats under anslaget A 2. Bidrag till miljöarbete beräknas för år 1997 under A 1. Statens naturvårdsverk.

Regeringen beräknar vidare vissa medel under anslaget för bidrag till Hembygdsförbundet, Svenska naturskyddsföreningen och Internationella försurningssekretariatet för bl.a. informationsarbete, konferens- och programverksamhet inom naturvård och miljöskydd.

För att täcka kostnader för verksamhet med bilavgasundersökningar beräknas ca 16 miljoner kronor.

Regeringen beräknar anslaget för år 1997 till sammanlagt 93 952 000 kronor som bör föras upp under ett nytt ramanslag benämnt Miljöövervakning m.m.

Naturvårdsverket har nyligen fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. I avvaktan på detta underlag gör regeringen nu endast en procentuell fördelning av besparingarna för de anslag verket svarar för utom för anslaget till forskning. Anslaget till Miljöövervakning m.m. beräknas därför preliminärt till 91 653 000 kronor för år 1998 och 87 675 000 kronor för år 1999.

A 3. Bidrag till kalkningsverksamhet för sjöar och vattendrag

1994/95	Utgift	189 700 ¹⁾	Reservation	100 700
1995/96	Anslag	210 000	Utgiftsprognos	250 000
			därav 1996	175 000
1997	Förslag	130 000		
1998	Beräknat	126 980		
1999	Beräknat	121 754		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget disponeras för statsbidrag för återställning av skador förorsakade av försurande luftföroreningar.

Bidragsbestämmelserna finns reglerade i förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. De innebär att statsbidrag får lämnas till kalkning, biologisk återställning i kalkade vatten samt till nödvändiga utredningar och undersökningar i samband med kalkning eller biologisk återställning. Frågor om bidrag till kalkningsverksamhet prövas av länsstyrelserna. Länsstyrelserna har redovisat verksamheten som finansierats under detta anslag under budgetåret 1994/95. Naturvårdsverket har överlämnat en sammanställning av länsstyrelsernas redovisningar till regeringen.

Regeringens överväganden

Kalkning i stor skala av sjöar och vattendrag har pågått sedan mitten av 1970-talet. Uppskattningsvis är 20 % av Sveriges sjöar och vattendrag påtagligt försurade. Kalkningsverksamheten omfattade under budgetåret 1994/95 ca 7 500 sjöar och 11 000 km rinnande vatten. Målet med kalkningen har under de senaste två budgetåren uppnåtts i ca 90 % av sjökalkningarna och ca 80 % av vattendragen. Även om vissa kalkningar inte nått uppsatt mål har de biologiska effekterna ändå varit övervägande positiva.

Regeringen beslutade hösten 1995 om en särskild utredning med uppgift att se över kalkningsverksamheten och i tilläggsdirektiv den 11 april 1996 att också lämna förslag till hur denna skulle kunna bedrivas på en nivå på ca 80 miljoner kronor per år. Kalkningsutredningen överlämnade den 20 maj 1996 sitt betänkande (SOU 1996:53) Kalkning av sjöar och vattendrag. Betänkandet har därefter remissbehandlats.

Det pågående internationella arbetet för att begränsa det försurande nedfallet till de gränser som naturen tål kommer successivt att ge resultat. Sverige driver aktivt frågan om ytterligare åtgärder i internationella fora. Inom EU har kommissionen fått i uppdrag att arbeta fram en särskild försurningsstrategi till våren 1997 med förslag till långtgående åtgärder.

Försurningen av mark och vatten har dock fortgått under en lång tidsperiod. Trots positiva utvecklingsten-

denser kommer behovet av kalkning att finnas kvar under en överskådlig tid. Kalkningen innebär därför ett långsiktigt åtagande. En långsiktig planering är önskvärd för att kalkningsverksamheten skall kunna bedrivas effektivt. Regeringen anser därför att det är angeläget att staten kan göra ett långsiktigt åtagande vad gäller den framtida verksamheten.

Det långsiktiga målet med det svenska kalkningsprogrammet skall vara det nationella intresset av att bevara den biologiska mångfalden och att bibehålla förutsättningarna för utnyttjandet av naturresurserna i sjöar och vattendrag.

Innan slutlig ställning tas till vad som kan anses vara en lämplig nivå för ett sådant åtagande avser regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en nationell plan för fortsatta statliga kalkningsinsatser. Denna plan bör beakta behovet av att säkerställa den biologiska mångfalden samt risker vid försurning och återförsurning i relation till statsfinanserna. Naturvårdsverkets förslag om en sådan plan och verkets redovisning av regeringens uppdrag till verket att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde kommer sedan att ligga till grund för regeringens ställningstagande vad gäller den framtida kalkningsverksamheten. Regeringen avser i budgetpropositionen för budgetåret 1998 komma med förslag till reformering av anslaget med hänsyn tagen även till de synpunkter och förslag som har lämnats i och med anledning av Kalkningsutredningens betänkande.

Utgiftsutvecklingen enligt den budgetprognos som Naturvårdsverket gjort visar att ca 60 miljoner kronor av anslaget inte kommer att förbrukas under innevarande budgetår. Mot bakgrund härav beräknar regeringen att anslaget med bibehållen ambitionsnivå kan minskas med 10 miljoner kronor under budgetåret 1997 till 130 miljoner kronor.

Naturvårdsverket har nyligen fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. I avvaktan på detta underlag gör regeringen nu endast en procentuell fördelning av besparingarna för de anslag verket svarar för utom för anslaget till forskning. Anslaget till kalkningsverksamheten beräknas därför preliminärt till 126 980 000 kronor för år 1998 och 121 754 000 kronor för år 1999.

A 4. Investeringar inom miljöområdet

1994/95	Utgift	193 587 ¹⁾	Reservation	3 305
1995/96	Anslag	285 668	Utgiftsprognos	288 973
			därav 1996	182 273
1997	Förslag	217 992		
1998	Beräknat	212 927		
1999	Beräknat	204 163		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget betalas förvärv av mark främst i syfte att bevara den biologiska mångfalden genom att skydda särskilt värdefulla naturområden. De naturvårdsobjekt i statens ägo som förvärvas med medel från anslaget redovisas på naturvårdsfonden, vilken förvaltas av Naturvårdsverk. Från anslaget betalas vidare ersättningar till markägare för intrång i pågående markanvändning enligt naturvårdslagen (1964:822) samt enligt 86 och 122 §§ byggnadslagen (1947:385) i dess lydelse intill den 1 januari 1965. Vidare kan från anslaget bidrag lämnas till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden. Dessutom får anslaget användas för utrednings-, förhandlings- och värderingskostnader i samband med säkerställande av värdefulla naturområden.

Hela anslaget för innevarande budgetperiod beräknas bli förbrukat.

Regeringens överväganden

Hittills under budgetåret 1995/96 har Naturvårdsverket säkrat ca 35 000 hektar mark, i första hand genom förvärv. I huvudsak har förvärven gällt skog av olika typer nedanför skogsodlingsgränsen t.ex. urskogar, ädelövsskogar och skogs/myrmosaikområden. Satsningarna har framför allt syftat till att bevara den biologiska mångfalden och naturvärden i övrigt.

Investeringsanslaget till markförvärv är ett av naturvårdspolitikens viktigaste instrument för att bevara den biologiska mångfalden. Regeringen anser därför att det trots det statsfinansiella läget är angeläget att behålla en hög ambitionsnivå på detta område.

Sverige har genom Naturvårdsverket möjlighet att ansöka om bidrag från EU:s fond LIFE för naturvårdsåtgärder. Besluten om bidrag fattas av kommissionen med stöd av den s.k. Habitatkommittén. Under budgetåret 1995/96 beräknas kommissionen fatta beslut om att bevilja Naturvårdsverket 50 miljoner kronor från LIFE-fonden för markinköp och vård av Natura 2 000-områden.

För 1997 uppskattas LIFE-bidragen till Naturvårdsverket uppgå till 25 miljoner kronor. Regeringen beräknar därför medel för dessa bidrag under detta anslag. Motsvarande belopp beräknas under inkomstteln 6911 Övriga bidrag från EG.

Av anslaget bör 3 miljoner kronor som en engångsinsats få disponeras för inventeringar m.m. av områden som skall ingå i EU:s nät av skyddade områden, Natura 2000. Vidare förs förvaltningskostnader över till ramanslag A 1. Statens naturvårdsverk.

Regeringen bör som tidigare bemyndigas att under löpande budgetperiod ikläda staten ekonomiska förpliktelser för utgifter som skall betalas under nästkommande budgetperiod. Bemyndigandet bör uppgå till 60 miljoner kronor för utgifter som skall betalas år 1998.

För år 1997 beräknar regeringen anslaget till 217 992 000 kronor. Anslaget, som innevarande bud-

getår är ett reservationsanslag, bör för år 1997 föras upp som ett ramanslag.

Naturvårdsverket har nyligen fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. I avvaktan på detta underlag gör regeringen nu endast en procentuell fördelning av besparingarna för de anslag verket svarar för utom för anslaget till forskning. Anslaget till markinvesteringar beräknas därför preliminärt till 212 927 000 kronor för år 1998 och 204 163 000 kronor för år 1999.

A 5. Miljö- och kretsloppsforskning

1994/95	Utgift ¹⁾	205 744 ²⁾	Reservation	57 064
1995/96	Anslag	210 855 ²⁾	Utgiftsprognos	239 019
			därav 1996	121 959
1997	Förslag	135 492		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

²⁾ Anslagen Miljöforskning och Forskning för en kretsloppsanpassad samhällsutveckling

För innevarande budgetår anvisas medel till miljö- och kretsloppsforskning under reservationsanslagen A 5. Miljöforskning resp. A 7. Forskning för en kretsloppsanpassad samhällsutveckling. Naturvårdsverkets primära uppgift vad gäller miljöforskningen är att dels upptäcka och förebygga nya miljöhot, dels ta fram vetenskapligt underlag som grund för miljöarbetet inom olika sektorer samt för internationellt konventionsarbete. Detta skall utgöra underlag för förslag till miljövårdsåtgärder, propositioner och andra miljöpolitiska åtgärder. Naturvårdsverket skall också samordna miljöforskningen i Sverige och värna om en grundläggande nationell forskning bl.a. för att belysa inhemska frågeställningar. Det övergripande målet för verksamheten inom avfallsforskningen är att ta fram ny kunskap för en kretsloppsanpassad, uthållig samhällsutveckling inom varusektorn och samhällets materialflöden, dvs. att stödja tvärvetenskaplig forskning för en effektivare hushållning med naturresurserna och minska mängden avfall och dess farlighet.

Naturvårdsverket finansierar via sin forskningsnämnd i huvudsak forskning om miljöproblem och dess effekter. Denna forskning bedrivs till 85 % vid universitet och högskolor.

Naturvårdsverkets avfallsforskningsnämnd beslutar om fördelning av medel för forskning för en kretsloppsanpassad samhällsutveckling. Nämnden stödjer forskning inom områdena Systemkunskap, Miljöanpassade produkter, Miljöanpassad restproduktanvändning och Miljöanpassad deponering samt också tillämpade projekt inom avfallsforskningens område.

Regeringens överväganden

Årsredovisningen visar att verksamheterna bedrivits i enlighet med de mål och den inriktning som angivits för verksamheten.

Totalt sett uppgår den statligt finansierade miljöforskningen (13 finansiärer) till ca 400 miljoner kronor. Regeringen lägger i sin forskningspolitiska proposition (prop. 1996/97:5) fram förslag till inriktning av miljö- och kretsloppsforskningen under den kommande perioden. Som grund ligger bl.a. Naturvårdsverkets rapport FoU för bättre Miljö samt rapporten Klimatrelaterad forskning (SOU 1996:39) från Delegationen för klimatfrågor (M 1993:13). I sin fördjupade anslagsframställning yrkar verket på oförändrat anslag för miljöforskningen.

De närmaste åren beräknas den totala finansieringen för miljöforskning att öka till mellan 500 och 600 miljoner kronor per år främst via Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA) och EU. Det statliga anslaget minskades med 25 miljoner kronor under budgetåret 1995/96 jämfört med budgetåret 1994/95 mot bakgrund av bildandet av MISTRA samt med hänsyn till behovet av att minska de offentliga utgifterna.

Statsmakterna har uttalat riktlinjer om att full kostnadstäckning skall gälla för universitet och högskolor för externt finansierad forskningsverksamhet (bl.a. prop. 1994/95:100 bil. 9, bet. 1994/95:UbU15, rskr. 1994/95: 353). Regeringen har i sin anslagsberäkning för år 1997 delvis tagit hänsyn till de ökade kostnader som genom bl.a. lokalkostnadspåslag för forskning vid universitet och högskolor belastar Naturvårdsverkets forskningsverksamhet.

Naturvårdsverket är huvudansvarig myndighet för programmet Environment and Climate inom EU:s fjärde ramforskningsprogram. Detta innebär att medel från anslaget beräknas användas för delfinansiering av EU-projekt.

Regeringen beräknar vidare medel från anslaget för delfinansiering av den industrirelaterade miljöforskning som bedrivs av Institutet för Vatten- och luftvårdsforskning (IVL).

Medel till den miljöforskning och den kretsloppsanpassade forskning som finansieras via Naturvårdsverket bör fr.o.m. budgetåret 1997 anvisas under ett ramanslag benämnt Miljö- och kretsloppsforskning.

Medel för förvaltningskostnader som innevarande budgetår beräknats under de nämnda anslagen beräknas för år 1997 under ramanslaget A 1. Statens naturvårdsverk.

Regeringen beräknar anslaget för år 1997 till 135 492 000 kronor varav 25 048 000 kronor för den verksamhet som finansieras via Avfallsforskningsnämnden.

I avvaktan på det uppdrag Naturvårdsverket fått att redovisa alternativa förslag till besparingar inom sitt ansvarsområde beräknar regeringen preliminärt inga anslag till den forskningsverksamhet som administreras via Naturvårdsverket för år 1998 och 1999. Rege-

ringens ambition är att huvuddelen av de besparingar som görs inom forskningsområdet skall kompenseras med medel från MISTRA.

A 6. Sanering och återställning av miljöskadade områden

1994/95	Utgift	20 132 ¹⁾	Reservation	51 491
1995/96	Anslag	22 880 ²⁾	Utgiftsprognos	59 857
			därav 1996	36 965
1997	Förslag	19 400		
1998	Beräknat	18 949		
1999	Beräknat	18 170		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

²⁾ Varav 3 000 på tilläggsbudget

Anslaget används för sanering och återställning av miljöskadade områden inbegripet fortsatta inventeringar, undersökningar och prioriteringar som underlag för bedömning av behov av framtida sanerings- och återställningsinsatser i landet. Ett femårigt program lades fast av riksdagen år 1991 (prop. 1990/91:90, bet. 1990/91:JoU30, rskr. 1990/91:338). Anslaget skall vidare i enlighet med riksdagens beslut 1994 (prop. 1993/94:100 bil 15, bet 1993/94:JoU15, rskr. 1993/94:209) användas för ett femårigt program för insamling och hantering av kvicksilverhaltiga produkter.

Naturvårdsverket begär i sin anslagsframställning för år 1997 att 210 miljoner kronor anvisas till sanering och återställning.

Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår är att anvisade medel inkl. reserverade medel från föregående år kommer att vara in-tecknade men inte helt utbetalda.

Regeringens överväganden

Årsredovisningen visar att verksamheten bedrivits i enlighet med det mål och den inriktning som angetts för verksamheten.

Naturvårdsverkets slutredovisning av regeringsuppdraget som syftar till att genomföra ett femårigt programarbete för efterbehandling av förorenade områden, lägger fast den långsiktiga inriktningen på efterbehandlingsarbetet. Handlingsprogrammet föreslår konkreta mål samt vilka åtgärder som bedöms nödvändiga. Cirka 2 000 förorenade platser har identifierats, av vilka en del kräver omedelbara åtgärder.

Medel för förvaltningskostnader som beräknats under anslaget beräknas för år 1997 under A 1. Statens naturvårdsverk.

Mot bakgrund av resultatet av Naturvårdsverkets hittillsvarande arbete med sanering och återställning av

miljöskadade områden, det femåriga programmet för insamling och hantering av kvicksilverhaltiga produkter samt med hänvisning till det statsfinansiella läget gör regeringen bedömningen att arbetet för nästa budgetår bör bedrivas med samma inriktning som hittills.

Regeringen beräknar anslaget för år 1997 till 19 400 000 kronor.

Naturvårdsverket har nyligen fått i uppdrag att redovisa alternativa förslag till besparingsåtgärder inom sitt ansvarsområde för åren 1998 och 1999. I avvaktan på detta underlag gör regeringen nu endast en procentuell fördelning av besparingarna för de anslag verket svarar för utom för anslaget till forskning. Anslaget till saneringsverksamheten beräknas därför preliminärt till 18 949 000 kronor för år 1998 och 18 170 000 för år 1999.

A 7. Koncessionsnämnden för miljöskydd

1994/95	Utgift	18 695 ¹⁾	Anslagskredit	402
1995/96	Anslag	29 011 ²⁾	Utgiftsprognos	28 545
			därav 1996	19 927
1997	Förslag	18 675		
1998	Beräknat	18 250		
1999	Beräknat	18 900		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

²⁾ Varav 2 000 på tilläggsbudget

Koncessionsnämnden för miljöskydd är en central förvaltningsmyndighet med huvudsaklig uppgift att pröva frågor rörande miljöfarlig verksamhet enligt miljöskyddslagen. Nämnden har vidare en viktig roll i beredningen av ärenden som prövas av regeringen enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m.

Det övergripande målet för nämnden är att verksamheten skall drivas enligt gällande instruktion (1993:579).

En jämförelse mellan budget och utfall år 1994/95 visar att nämnden överskred anslaget och utnyttjade beviljad anslagskredit. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att nämnden kommer att få ett litet anslagssparande.

Regeringens överväganden

Övergripande mål

De övergripande mål som gällt sedan budgetåret 1992/93 skall även gälla för budgetåret 1997.

Resurser 1997

Ramanslag 18 675 000 kronor

Nämnden finansieras till en del via miljöskyddsavgifter enligt miljöskyddslagen (1969:387).

Koncessionsnämndens årsredovisning visar att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Koncessionsnämnden för miljöskydd.

Regeringen beräknar anslaget för år 1997 till 18 675 000 kronor.

Miljöbalksutredningen har i betänkandet (SOU 1996:103) Miljöbalken En skärpt och samordnad miljölagstiftning för en hållbar utveckling lagt förslag som kan påverka Koncessionsnämndens framtid. Remissbehandling av betänkandet pågår för närvarande. Regeringen avser redovisa sina ställningstaganden i en proposition om en miljöbalk till riksdagen våren 1997. För åren 1998 och 1999 gör regeringen därför endast en preliminär beräkning, i avvaktan på ställningstagandena till nämnda förslag, med 18 250 000 kronor resp. 18 900 000 kronor.

A 8. Kemikalieinspektionen

1997	Förslag	82 570¹⁾
1998	Beräknat	82 731
1999	Beräknat	79 544

¹⁾Beloppen anges i tusental kr

Kemikalieinspektionen (KemI) är central förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter i den mån frågorna inte handläggs av någon annan myndighet.

KemI:s övergripande uppgift är att arbeta för att minska riskerna för skador på människa och miljö från kemiska ämnen och produkter.

KemI skall enligt sin instruktion särskilt

- följa utvecklingen i fråga om förekomsten av kemiska produkter och de risker användningen kan medföra,
- utöva tillsyn enligt lagen (1985:426) om kemiska produkter (LKP),
- pröva frågor om godkännande av bekämpningsmedel och svara för annan förhandsgranskning av kemiska produkter,
- föra och utveckla register över kemiska produkter,
- utreda, sammanställa och dokumentera verksamheten avseende kemiska produkter och de hälso- och miljörisker sådana produkter kan medföra,
- lämna information inom kemikaliekontrollens område,
- medverka i det internationella samarbetet på kemikaliekontrollens område.

KemI:s verksamhet finansieras huvudsakligen genom avgifter som tas in enligt förordningen (1985:836) om bekämpningsmedel, förordningen (1989:216) om kemikalieavgifter, enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1991:7) om försäljning och användning av biologiska bekämpningsmedel och om genetiskt modifierade organismer (1994:11).

Kemikalieavgifter beräknas till 56 734 000 kronor för budgetåret 1997 (budgetår 1995/96, 18 mån, 90 700 000 kronor) och för bekämpningsmedelsavgifter till 18 292 000 kronor (budgetår 1995/96, 18 mån, 35 900 000 kronor). Intäkter från kemikalieavgifter redovisas på inkomsttiteln 2543.

KemI har den 4 december 1995 kommit in med rapporten Översyn av kemikalieavgifter, där ett nytt avgifts- och utdebiteringssystem för kemikalieavgifter föreslås. Regeringen kommer under hösten 1996 fatta beslut om ett nytt avgiftssystem.

Under det gångna budgetåret, då en ny generaldirektör tillträtt, har en ny organisationsmodell baserad på projektverksamhet inrättats.

Regeringens överväganden

Övergripande mål

För år 1997 bör de övergripande målen för perioden 1994/95 - 1997 ligga fast. Kemikalieinspektionen skall som ansvarig förvaltningsmyndighet för kemikaliefrågor verka för att öka miljökraven i kemikaliesäkerheten och vara drivande i EU-arbetet för miljö och hälsa.

Resurser 1997

Ramanslag 82 570 000 kronor

Beräknade avgiftsinkomster 75 026 000 kronor

Kemikalieinspektionens årsredovisning visar att verksamheten bedrivs med en sådan inriktning att de uppsatta målen kan nås. Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte har haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Kemikalieinspektionen.

Sveriges medlemskap i EU innebär att den dominerande delen av inspektionens verksamhet helt ligger inom ramen för EU:s arbete med kemikalier. EU-medlemskapet har inneburit kraftigt ökade insatser inom områdena klassificering/märkning och förhandsanmälan av nya ämnen. KemI:s insatser bidrar till att för Sverige prioriterade kemikaliefrågor uppmärksammas inom EU. KemI deltar aktivt i förhandlingar om ett blivande direktiv för prövning av biocider. KemI har påbörjat utredningen av fyra växtskyddsmedel inom ramen för EU:s registrering av sådana medel enligt Rådets direktiv av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EGT nr L230 s:1 19.8.91, Celec.nr. 391L0414). Sverige kommer även fortsättningsvis inom ramen för programmet för existerande ämnen få rapportörskapet för ett antal priorite-

rade ämnen, vilket innebär en utvärdering av ämnets miljö- och hälsorisker. KemI:s insatser bör inriktas på att påverka EG och dess lagstiftning i riktning mot den svenska höga skyddsnivån på kemikalie- och bekämpningsmedelsområdet. Under de närmaste åren krävs särskilda insatser av KemI för de ämnen som är föremål för övergångsbestämmelser samt EG:s arbete med bekämpningsmedel.

Utöver EU-arbetet behövs särskilda insatser för att driva nationellt riskbegränsningsarbete och egen inspektionsverksamhet. Insatser kommer även att krävas för stöd och vägledning till kommunala insatser inom kemikaliekontrollen och Agenda 21. Regeringen har tagit hänsyn till detta vid medelsberäkningen.

Sammantaget innebär bedömningen att de riktlinjer som lades fast i proposition 1993/94:163 Riktlinjer för en fortsatt kretsloppsanpassning av samhället (bet. 1993/94:JoU23, rskr. 1993/94:273) och i regeringens skrivelse 1994/95:167 Det svenska miljöarbetet i EU - Inriktning och genomförande (bet. 1994/95:JoU23, rskr. 1994/95:424) bör gälla även för budgetåret 1997. KemI:s arbete med att öka kemikaliesäkerheten till skydd för hälsa och miljö både nationellt och inom EU bör för nästa budgetår i huvudsak bedrivas med samma inriktning som hittills.

Regeringen avser inom kort att ge Kemikalieinspektionen och Inspektionen för strategiska produkter i uppdrag att se över möjligheten att överföra Kemikalieinspektionens uppgifter enligt 19-26 §§ förordningen om strategiska produkter till Inspektionen för strategiska produkter. Översynen bör även omfatta möjligheten att ta ut avgifter av företag för nämnda uppgifter.

Anslaget till KemI:s förvaltningskostnader bör ändras från ett obetecknat s.k. 1 000-kronorsanslag till ett ramanslag. Medel motsvarande vad som under innevarande budgetår har beräknats under reservationsanslaget Särskilda projekt, beräknas nu under det nya ramanslaget. För år 1997 beräknar regeringen anslaget till 82 570 000 kronor.

För år 1998 beräknas utgifterna uppgå till 82 731 000 kronor och för år 1999 till 79 544 000 kronor.

A 9. Visst internationellt miljö-samarbete

1994/95	Utgift	32 636 ¹⁾	Reservation	4 311
1995/96	Anslag	54 168	Utgiftsprognos	50 020
			därav 1996	42 807
1997	Förslag	41 562		
1998	Beräknat	43 062		
1999	Beräknat	40 162		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget disponeras för utgifter för Sveriges deltagande i vissa internationella organisationer och för internatio-

nellit samarbete inom Miljödepartementets ansvarsområde.

Från anslaget betalas kostnader för deltagande i vissa möten inom ramen för internationella miljökonventioner och avtal, möten inom ramen för FN-systemet och inom organisationer såsom OECD, ECE, Europarådet samt miljösamarbetet i fråga om Arktis. Vidare betalas från anslaget vissa kostnader för bilateralt miljösamarbete.

Förenta nationernas miljöfond inrättades genom beslut av 1972 års generalförsamling för att inom ramen för FN:s miljöprogram (UNEP) helt eller delvis finansiera kostnaderna för nya miljöårsinitiativ inom FN:s olika organ. Fondens användning står under överinseende av FN:s miljöstyrelse. Sveriges årliga bidrag till miljöfonden belastar anslaget.

Från anslaget lämnas också bidrag till vissa ideella miljöorganisationers internationella verksamhet.

Regeringens överväganden

Det internationella miljösamarbetet blir alltmer betydelsefullt och resurskrävande. Under år 1997 äger FN:s extra generalförsamling rum som skall följa upp Rio-konferensen om miljö och utveckling. Vidare kommer Sveriges medlemskap i UNEP:s styrelse att kräva särskilda resurser.

För år 1997 beräknar regeringen medel för de kostnader för bidrag och medlemsavgifter enligt Sveriges åtaganden inom ramen för internationella miljökonventioner och avtal som för innevarande budgetår anvisats under anslaget A 12. Bidrag enligt internationella miljökonventioner och avtal m.m.

Under anslaget beräknas 3 miljoner kronor för bidrag till vissa ideella miljöorganisationers internationella verksamhet.

Anslaget för år 1997 beräknas till 41 562 000 kronor. Anslaget, som innevarande budgetår är ett reservationsanslag, bör för år 1997 föras upp som ett ramanslag. För år 1998 beräknas anslaget till 43 062 000 kronor och för år 1999 40 162 000 kronor.

A 10. Stockholms internationella miljöinstitut

1994/95	Utgift	12 000 ¹⁾		
1995/96	Anslag	18 000	Utgiftsprognos	18 000
			därav 1996	12 000
1997	Förslag	12 000		
1998	Beräknat	12 000		
1999	Beräknat	12 000		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Under anslaget redovisas utgifterna för statens stöd till Stockholms internationella miljöinstitut (SEI) (prop.

1987/88:85, bet. 1987/88:JoU23, rskr. 1987/88:373).

SEI:s huvudsakliga uppgifter är att initiera, genomföra och föra ut resultatet av studier och forskning vad gäller värdering och utveckling av miljöteknik, miljö- och utvecklingspolicy samt relaterad miljöstyrning och strategier för en hållbar utveckling.

SEI har förutom sitt huvudkontor i Stockholm tre övriga kontor, ett i Boston, ett i York och ett i Tallin.

SEI har byggt upp en internationellt erkänd verksamhet och utvecklat forskningen inom områden som är relevanta för de globala miljöproblemen. Institutet har inriktat sin verksamhet på bl.a. energistudier, klimatfrågor, bioteknik, ekonomi med etik och miljövärden. SEI har engagerat sig alltmer i miljöfrågor i Östersjöregionen, främst de baltiska staterna samt i Ryssland.

I betänkandet (SOU 1995:93) Omprövning av statliga åtaganden föreslås att det särskilda organisationsstödet till SEI successivt bör avvecklas. Regeringen delar dock inte utredningens bedömning utan finner, med hänsyn till den stora betydelsen av SEI:s verksamhet, att anslag bör utgå även i fortsättningen.

Regeringen beräknar anslaget till 12 miljoner kronor för 1997. För åren 1998 och 1999 beräknas samma belopp.

4. Strålskydd, kärnsäkerhet m.m.

4.1 ALLMÄNT

För år 1997 föreslås för verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m. omfattas av en besparing på 9 miljoner kronor i enlighet med vad som beräknats i budgetpropositionen 1994/95:100.

Under kommande år kommer Statens kärnkraftinspektion och Statens strålskyddsinstitut att vara engagerade i det arbete som följer av industrins genomgång av de svenska kärnkraftsreaktorerna. Myndigheterna kommer även att vara engagerade i det arbete som pågår för att finna en plats där det använda kärnbränslet skall slutförvaras.

Den internationella granskningen av SKI:s och SSI:s tillsyn på kärnenergiområdet kommer att följas upp.

Myndigheternas arbete med att förbättra kärnsäkerhets- och strålskyddsläget i Östeuropa fortsätter.

Statens strålskyddsinstitut (SSI) övervakar strålskyddet vid de kärntekniska anläggningarna och vid behandling och lagring av kärnavfall samt utövar tillsyn däröver. SSI kontrollerar att utsläpp till luft och vatten under normaldrift hålls inom fastställda gränser. SSI utövar också tillsyn av sådan verksamhet med joniserande strålning som ligger utanför kärnenergiesektorn och av verksamhet med icke-joniserande strålning. Dit hör t.ex. verksamhet på sjukhus, forskningsinstitutioner och annan industriell verksamhet än kärnkraft liksom kontroll av naturlig strålning.

Säkerheten vid de svenska kärnkraftverken och övriga kärntekniska anläggningar övervakas av Statens kärnkraftinspektion (SKI). SKI utövar också tillsyn över behandling och lagring av kärnavfall vid kärnkraftverken, lagring av använt kärnbränsle i det centrala mellanlagret för använt kärnbränsle (CLAB) samt slutförvaring av kärnavfall i slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall (SFR-I) i Forsmark. I SKI:s uppgifter ingår också att handha sådana uppgifter kring hantering av kärnämne och kärnteknisk utrustning som följer av Sveriges internationella åtaganden om icke-spridning av kärnvapen m.m. och som kompletterar de uppgifter Europeiska kommissionen har i detta avseende. SKI be-

slutar vidare om användning av medel inom det statliga finansieringssystem som skall täcka kostnaderna för att hantera och slutförvara kärnavfall och för att riva kärnkraftverken utom när regeringen skall fatta sådana beslut.

I takt med att reaktorerna blir äldre tenderar insatserna på strålskydds- och kärnsäkerhetsområdet att öka. Som exempel på detta kan nämnas de stora ombyggnadsarbeten som har utförts vid den äldsta reaktorn, Oskarshamn 1. SKI:s och SSI:s uppföljning av arbetet kan leda till ytterligare granskningsinsatser. Stora genomgångar av reaktorerna planeras att utföras av industrin under de närmaste åren. SKI och SSI kommer att vara starkt engagerade i detta arbete.

SKB:s arbete med att finna en plats lämplig för slutförvaring av använt kärnbränsle m.m. engagerar många människor. Flera av de centrala statliga myndigheterna, framför allt SKI och SSI, har varit engagerade när det gäller att lämna information i frågor som rör kärnsäkerhet och strålskydd samt samhällsplanering. Mot denna bakgrund samt mot bakgrund av att förstudier bedrivs samtidigt på olika platser i landet har regeringen beslutat att en särskild samordningsresurs, en nationell förhandlare, ställs till de olika aktörernas förfogande. SKI och SSI, men också Statens råd för kärnavfallsfrågor (KASAM) skall i lämplig omfattning bistå den nationella samordnaren i hans arbete.

SKI:s och SSI:s tillsynsverksamhet på kärnenergiområdet har under budgetåret genomgått en internationell granskning. Utredningen visar att den svenska tillsynen håller en hög internationell standard men pekar också på några områden där högre effektivitet bör kunna nås. De rekommendationer som granskningsgruppen redovisar i sitt betänkande (SOU 1996:73) bereds för närvarande inom regeringskansliet.

SKI och SSI medverkar också med insatser inom det svenska samarbetet med Öst- och Centraleuropa. Dessa insatser beräknas fortsätta även under budgetåret 1997. Samarbetet finansieras över det s.k. Östeuropaanslaget inom utgiftsområde 7.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Strålskydd, kärnsäkerhet m.m. framgår av följande sammanställning (miljoner kronor):

UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTS- PROGNOS	DÄRAV	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
1994/95	1995/96	1995/96	1996	1997	1998	1999
237	317	357	247	222	220	223

4.2 ÖVRIG STATLIG VERKSAMHET

Känavfallsfonden

Enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) är en innehavare av tillstånd till kärnteknisk verksamhet skyldig att svara för att allt i verksamheten uppkommet kärnavfall och använt kärnbränsle hanteras och slutförvaras på ett säkert sätt och att den anläggning i vilken verksamheten bedrivs avvecklas och rivs på ett säkert sätt, sedan verksamheten har upphört (§ 10). Dessa åtaganden innebär enligt förarbetena (prop. 1983/84:60) också ett ansvar för att klarlägga vilka åtgärder som behövs och hur dessa åtgärder skall kunna genomföras.

I det ansvar som enligt 10 § kärntekniklagen läggs på reaktorinnehavare och övriga innehavare av tillstånd till kärnteknisk verksamhet ingår att svara för de faktiska kostnader som behövs för avfallshanteringen. Som påpekades av Lagrådet i yttrandet över den tidigare finansieringslagen (prop. 1980/81:90 s. 637) omfattar tillståndshavarens skyldigheter även att ansvara med återstoden av sin förmögenhet för kostnader som staten skulle kunna ådra sig för sådana åtaganden, ifall tillståndshavaren skulle underlåta att fullgöra sina skyldigheter och staten därför nödgas vidta åtgärderna.

Enligt lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. (finansieringslagen) skall den som har tillstånd att inneha och driva en kärnkraftsreaktor (reaktorinnehavaren) årligen, så länge reaktorn är i drift, betala en avgift för att finansiera omhändertagande av använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall.

Riksdagen beslutade hösten 1995 (prop 1995/96:83, bet. 1995/96:NU10, rskr. 1995/96:114) bl.a. om ändring i finansieringslagen innebärande en komplettering av reaktorinnehavares skyldighet att betala avgifter för framtida avfallskostnader med en skyldighet för reaktorinnehavare att ställa säkerheter för dessa kostnader. Riksdagen beslutade samtidigt om förändring av förvaltningen av avgiftsmedlen.

Till följd av riksdagens beslut förvaltas medlen sedan den 1 januari 1996 av en särskild fond, Känavfallsfonden. Medlen är placerade i Riksgäldskontoret. Användning och återbetalning av avgiftsmedlen prövas av Statens kärnkraftinspektion eller i vissa fall direkt av regeringen.

Av redovisningen för år 1995 framgår att inbetalade avgifter uppgick till sammanlagt 1 270 miljoner kronor (1 331 miljoner kronor 1994). Utbetalade ersättningar uppgick till 398 miljoner kronor (431 miljoner kronor). Ränteintäkterna uppgick till 1 628 miljoner kronor (1 273 miljoner kronor) och överskottet av förvaltningen 2 499 miljoner kronor (2 173 miljoner kronor). Behållningen den 31 december 1995 var 17 939 miljoner kronor (15 441 miljoner kronor).

4.3 ANSLAG

B1. Statens strålskyddsinstitut

1994/95	Utgift	81 243 ¹⁾	Anslagssparande	15 685
1995/96	Anslag	116 379	Utgiftsprognos	128 100
			därav 1996	85 400
1997	Förslag	73 683		
1998	Beräknat	72 354		
1999	Beräknat	72 001		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Statens strålskyddsinstitut (SSI) är central förvaltningsmyndighet för frågor om skydd av människor, djur och miljö mot skadlig verkan av joniserande och icke-joniserande strålning. SSI:s huvuduppgift är således att verka för att intentionerna i strålskyddslagen (1988:220) uppfylls.

Detta innebär att SSI skall utöva tillsyn över verksamhet med joniserande och icke-joniserande strålning, öka kunskapen inom området genom att bedriva och finansiera forskning, ge råd och upplysningar i strålskyddsfrågor samt i övrigt verka för säker användning av strålning.

SSI:s verksamhet finansieras direkt via statsbudgeten och via avgifter enligt förordningen (1976:247) om vissa avgifter till Statens strålskyddsinstitut. Avgifter från kärnteknisk verksamhet beräknas för år 1996 till ca 40 miljoner kronor och redovisas under inkomsttitel 2551. Ansökningsavgifter beräknas till ca 5 miljoner kronor och redovisas under inkomsttitel 2511.

SSI genomgick en fördjupad prövning inför budgetåren 1995/96 till 1998. De övergripande målen för SSI:s verksamhet är att:

- förhindra akuta skador och minska risken för sena skador till följd av strålning;
- drift och underhåll av kärntekniska anläggningar skall vara förenade med en säker strålmiljö för människor, djur och miljö;
- upprätthålla och vidareutveckla en samordnad nationell beredskap inom strålskyddsområdet mot utsläpp av radioaktiva ämnen;

- genom forsknings-, utvecklings-, beräknings- och mätinsatser ge underlag för strålskyddsmässiga bedömningar och för att upprätthålla kompetens för att kunna förutse och möta framtida frågor inom strålskyddet.

Inom programmet Strålskydd öst är målet att skapa ett bättre strålskydd i berörda länder i Central- och Östeuropa. Detta program finansieras via särskilda medel från Utrikesdepartementets anslag.

Utgiftsprognosen för innevarande budgetår överstiger anvisade medel. Skälet är att reserverade medel har tagits i anspråk för att huvudsakligen reglera kostnader för forskningsprojekt.

Regeringens överväganden

Övergripande mål

De övergripande mål som gäller för perioden 1995/96 till 1998 bör ligga fast.

Resurser 1997

Ramanslag 73 683 000 kr

Beräknade avgiftsinkomster ca 45 000 000 kr

Strålskyddsinstitutets årsredovisning visar att myndigheten i allt väsentligt har levt upp till uppsatta mål och att dessa mål är relevanta. SSI omfattas av regeringens sparkrav på utgifter för statlig konsumtion och en nedräkning av anslaget har skett. Till följd av de sparbetning som lagts på myndigheten menar SSI att det kan bli nödvändigt att se över den inriktning och målsättning som angivits för de olika verksamhetsgrenarna i den fördjupade anslagsframställningen. Regeringen delar SSI:s uppfattning och det bör ankomma på SSI att göra en sådan översyn.

I detta sammanhang kan nämnas att SSI deltar tillsammans med flera andra myndigheter under ledning av Riksrevisionsverket i ett projekt som syftar till att utveckla mål- och resultatstyrningen. Erfarenheter från projektet kommer att utnyttjas vid en kommande översyn av SSI:s mål. I avvaktan på en sådan översyn bör således målen för SSI ligga fast.

Regeringen gör vidare den bedömningen att SSI:s rationaliseringsarbete bedrivs på ett framgångsrikt sätt och att det finns goda förutsättningar för att verksamheten skall kunna bedrivas på ett sådant sätt att strålskyddet är fortsatt gott med de resurser som beräknas för budgetåret 1997.

De synpunkter som förs fram i den internationella granskningen av den svenska tillsynsverksamheten på kärnenergiområdet (SOU 1996:73) bereds för närvarande inom regeringkansliet.

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte haft några invändningar i sin revisionsberättelse över SSI:s årsredovisning.

Regeringen beräknar anslaget till 73 683 000 kro-

nor för år 1997. För åren 1998 och 1999 beräknas utgifterna till 72 354 000 kronor resp. 72 001 000 kronor.

B 2. Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader

1994/95	Utgift	61 161 ¹⁾	Anslagssparande	14 844
1995/96	Anslag	91 583	Utgiftsprognos	99 300
			därav 1996	66 200
1997	Förslag	63 188		
1998	Beräknat	65 105		
1999	Beräknat	67 295		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

B 3. Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning

1994/95	Utgift	67 351 ¹⁾	Anslagssparande	29 311
1995/96	Anslag	88 439	Utgiftsprognos	102 600
			därav 1996	68 400
1997	Förslag	58 778		
1998	Beräknat	55 867		
1999	Beräknat	57 154		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Statens kärnkraftinspektion (SKI) är central förvaltningsmyndighet med uppgift att övervaka dels säkerheten vid kärnteknisk verksamhet, dels genomförandet av den forskning och utveckling och det program för bl.a. sådana frågor som avses i 11 och 12 §§ lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Dessutom skall SKI besluta om användningen av avgiftsmedel enligt lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m., utom när regeringen skall fatta ett sådant beslut.

SKI:s verksamhet finansieras i sin helhet via avgifter enligt förordningen (1991:739) om vissa avgifter till Statens kärnkraftinspektion. Avgifter enligt den nämnda förordningen avseende tillsyn och forskning förs till inkomsttiteln 2551, Avgifter från kärnkraftverken. Övriga avgifter disponeras av SKI.

SKI genomgick en fördjupad prövning för budgetåren 1992/93 till 1994/95. De verksamhetsmål som då lades fast har förlängts till att gälla även för budgetåret 1995/96.

De nuvarande övergripande målen för SKI är att verksamheten skall inriktas på att

- höga säkerhet uppnås i svensk kärnteknisk verksamhet och att SKI i detta syfte tar initiativ till säkerhetshöjande åtgärder,

- Sveriges internationella åtaganden på det kärntekniska området uppfylls,
- kärnavfall slutförvaras på ett säkert sätt,
- tillräcklig bredd uppnås i industrins forsknings- och utvecklingsverksamhet avseende slutförvaring av använt kärnbränsle,
- beslutsfattare och allmänhet är väl informerade om kärnteknisk risk och säkerhet samt om omhändertagande och slutförvaring av använt kärnbränsle.

Den grundläggande förutsättningen för SKI:s mål och inriktning av verksamheten är att de som har tillstånd att bedriva kärnteknisk verksamhet också har det fulla och odelade ansvaret för säkerheten. SKI skall övervaka hur tillståndsinnehavarna lever upp till detta ansvar genom att skapa sig en egen välgrundad bild av säkerhetsläget vid anläggningarna och av kvaliteten i tillståndsinnehavarnas säkerhetsarbete.

SKI skall i det sammanhanget

- driva på i säkerhetsarbetet när drifterfarenheter, forskningsresultat och teknisk utveckling så motiverar, såväl gentemot tillståndsinnehavare som i det internationella säkerhetssamarbetet,
- verka för att en allsidighet upprätthålls i kärnkraftindustrins forskning och utveckling för hantering och slutförvaring av kärnavfall och för avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar i vilka verksamhet inte längre skall bedrivas samt att tillse att erforderliga medel sätts av för framtida kostnader,
- verka för att kompetensen i säkerhetsarbetet vidmakthålls och utvecklas inom SKI likaväl som hos tillståndsinnehavarna och i övrigt inom landet,
- utfärda och fastställa villkor och föreskrifter för kärnteknisk verksamhet i den utsträckning som bedöms nödvändig för säkerheten och till följd av Sveriges internationella åtaganden samt
- aktivt informera om förhållanden och händelser av säkerhetsintresse samt om omhändertagande och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

I prioritering av myndighetens uppgifter skall den säkerhetsmässiga betydelsen vara avgörande. Även de uppgifter som följer av Sveriges internationella åtaganden skall beaktas.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1994/95 för anslagen B 2 resp. B 3 visar att utgifterna överstigit anvisade medel med ca 1,5 resp. 1 miljoner kronor. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar på att utgifterna förväntas överstiga anvisade medel med ca 8 resp. 14 miljoner kronor. De ökade utgifterna ryms inom anslagssparandet under resp. anslag.

SKI har i sin förenklade anslagsframställning för budgetåret 1997 angivit att såväl oförändrad anslagsnivå som de sparbetning som lagts på myndigheten leder

till att det är nödvändigt att klarställa inriktningen av och ambitionsnivån för verksamheten i förhållande till utvecklingen i omvärlden. Nya mål måste formuleras och fastställas.

Regeringens överväganden

Övergripande mål

De övergripande mål som hittills gällt för verksamheten behöver ytterligare klarställas och verksamhetsmålen ytterligare utvecklas. Regeringen avser att i regleringsbrevet för år 1997 uppdraga åt SKI att lägga förslag i denna riktning. Nu gällande övergripande mål bör därmed ligga fast för budgetåret 1997.

Resurser 1997

B 2. Förvaltningskostnader, ramanslag
63 188 000 kr
Beräknade avgiftsinkomster
63 320 000 kr

B 3. Kärnsäkerhetsforskning, ramanslag
58 778 000 kr
Beräknade avgiftsinkomster
58 560 000 kr

SKI:s årsredovisning visar att myndigheten i huvudsak har levt upp till uppsatta mål. SKI omfattas av regeringens sparkrav på utgifter för statlig konsumtion och viss nedräkning av anslaget har gjorts. Regeringen instämmer i SKI:s bedömning att det är nödvändigt att klarställa inriktningen av och ambitionsnivån för myndighetens verksamhet i förhållande till utvecklingen i omvärlden. Regeringen bedömer att detta bör göras i anslutning till att den framtida energipolitiken fastläggs. Därvid kommer också de rekommendationer att behandlas som lagts fram av den internationella expertgrupp som under våren 1996 slutfört sin granskning av tillsynsverksamheten vid SKI och vid Statens strålskyddsinstitut. Gruppens rapport (SOU 1996:73) bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende SKI.

Regeringen beräknar anslagen B 2 resp B 3 till 63 188 000 resp. 58 778 000 kronor för år 1997. För åren 1998 och 1999 beräknas utgifterna under anslaget B 2 till 65 105 000 resp. 67 295 000 kronor och under anslaget B 3 till 55 867 000 resp. 57 154 000 kronor.

B 4. Visst internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.

1994/95	Utgift	27 360 ¹⁾		
1995/96	Anslag	20 240	Utgiftsprognos	27 000
			därav 1996	26 900
1997	Förslag	26 752		
1998	Beräknat	26 752		
1999	Beräknat	26 752		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget betalas kostnader, i amerikanska dollar och österrikiska shilling, för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, såsom Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

Anslaget, som för innevarande budgetår är ett förslagsanslag, bör för år 1997 föras upp som ett raman-slag.

Regeringen beräknar att anslaget för år 1997 bör vara 26 752 000 kr. För åren 1998 och 1999 beräknas en oförändrad utgiftsnivå.